

NYT ON OIKEA AIKA

LAITTA A KOULUTUKSEN
PERUSASIAT KUNTOON.

KOULU ON OPPIMISEN PAIKKA
KOKOOMUKSEN KOULUTUSPOLIITTINEN OHJELMA 2023

KOKOOMUS

Kokoomuslaiseen arvopohjaan kuuluu vahvasti sivistys ja mahdollisuuksien tasa-arvo. Sivistys on avain parempaan tulevaisuuteen. Meille sivistys tarkoittaa sitä, että jokaisella on lähtökohdistaan riippumattomat mahdollisuudet kehittää itseään ja tavoitella unelmiaan läpi elämän. Mahdollisuuksien tasa-arvo tarkoittaa sitä, että jokainen saa tarpeidensa mukaisesti tukea ja yhtäläiset mahdollisuudet edetä.

Tässä ohjelmassa esittelemme kokoomuslaisen näkemyksen koulutuspolitiikasta 2030-luvulle.

Toimintaympäristön kuvaus

Suomalaisen koulutusjärjestelmän vahvuus ovat korkeasti koulutetut opettajat ja laaja pedagoginen vapaus toteuttaa opetusta. Koulutusjärjestelmämme on tuottanut erinomaisia oppimistuloksia, lisännyt mahdollisuuksien tasa-arvoa sekä mahdollistanut maksuttoman koulutuksen aina ylimmälle tasolle asti.

Kuitenkin ilmassa on huolestuttavia signaaleja. Suomalaisten oppimistulokset ovat olleet PISA-tutkimusten mukaan laskusuunnassa vuodesta 2006 alkaen. Tämä on huolestuttava kehityssuunta, johon emme ole osanneet puuttua riittävällä tavalla. Koronapandemia osaltaan on lisännyt lasten ja nuorten oppimis- ja hyvinvointivajetta.

Jokaisesta ikäluokasta noin 15 prosenttia jää ilman toisen asteen tutkintoa. Nuorisobarometrin mukaan suurin syy keskeyttämiseen on ollut väärä alan valinta. Kokoomus haluaa, että jokainen nuori saavuttaa vähintään toisen asteen tutkinnon.

Lokakuussa 2022 julkaistussa OECD-tutkimuksessa kävi ilmi, että suomalaisten nuorten koulutustaso on laskenut keskitason alapuolelle siinä, missä vuonna 2000 olimme OECD-maiden korkeimpien joukossa.

Suomen haasteena on myös krooninen osaajapula. Meidän on nostettava osaamistasoamme ja varmistettava, että jokainen suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon ja entistä useampi nuori myös korkea-asteen tutkinnon.

Samaan aikaan kun meillä on pulaa osaavasta työvoimasta, esimerkiksi lokakuussa 2022 oli 232 400 työtöntä työnhakijaa. Jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia on luotava ja varmistettava, että jokaisella on mahdollisuus päivittää omaa osaamistaan työllistykseen.

Varmistetaan yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisen osaamisen riittävyys esimerkiksi huolehtimalla koulutustarjonnasta ja sen laadusta.

Vuonna 2015 perusopetuksen aloitti noin 62 000 lasta, syksyllä 2022 aloittajia oli 57 000, mutta 2028 koulupolkunsa aloittaa enää 42 000 lasta. Edessä on jyrkempi ja nopeampi pudotus kuin edellisen 50 vuoden aikana on tapahtunut (vuonna 1972 aloittajia oli 72 000). Myös työikäisen väestön määrä vähenee koko maassa, mikä vaikuttaa aikuiskoulutuksen kysyntään.

Syntyvyyden vähentymisen lisäksi oppilaitosverkon kehittymiseen vaikuttaa opiskeluikäisen väestön keskittyminen suurempiin taajamiin ja maahanmuuttajataustaisten oppilaiden ja opiskelijoiden osuuden ja määrän kasvu. Tämä tarkoittaa väistämättä muutoksia koulutuksen järjestämisverkkoon.

Moninaistuvat ongelmat haastavat myös koulutusjärjestelmäämme. Nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet 2000-luvun aikana. Niiden taustalla on monia yhteiskunnassa tapahtuneita muutoksia.

Ongelmat ovat äärimmillään näkyneet nuorten aikuisten siirtymisessä työkyvyttömyyseläkkeelle mielenterveyssyistä. Tähän on kiinnitetty yhteiskunnassa huomiota jo 2010-luvun alussa, mutta toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi on ollut vähän. Yhtenä vaikuttavana tekijänä on huolehtia riittävästä opiskelijoiden sosiaaliturvasta. Opiskelijat ovat moninainen joukko, joten sosiaaliturvan tulee tunnistaa erilaisten elämäntilanteiden huomioiminen.

Suomalaisten liikkumattomuus maksaa arvioiden mukaan 3,2 miljardia euroa. Lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden määrässä sekä toimintakyvyssä tapahtuneiden muutosten perusteella on kannettava huolta väestön työ- ja toimintakyvyn tulevaisuudesta. Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen tulisi olla keskeisenä tavoitteena läpi koulutusjärjestelmän. Liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämistyötä tulee jatkaa eri koulutusasteilla (Liikkuva varhaiskasvatus-, Liikkuva koulu- ja Liikkuva opiskelu -toiminta). Liikunnalla on tärkeä osa oppimisen tukemisessa ja kouluviihtyvyyden parantamisessa.

On totta, että ongelmiin on osin pystytty puuttumaan esimerkiksi määräaikaishankerahoilla, joita on jaettu esimerkiksi varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen laadun ja tasa-arvon vahvistamiseen sekä ammatillisen koulutuksen opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen.

Koulutuspolitiikka edellyttää tulevana vuosikymmenenä ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Tempoilevaa politiikkaa tulee välttää ja jo tehtyjen uudistusten toimeenpanoon on edelleen panostettava. Ennen kaikkea koulutuksen järjestäjät tarvitsevat työrauhaa ydintehtäviensä toteuttamiseen. Me Kokoomuksessa olemme sitoutuneet tuomaan ratkaisuja tämän ajan haasteisiin.

1. VAIKUTTAVA VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista. Varhaiskasvatus on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kokonaisuus kasvatuksesta, opetuksesta ja hoidosta, missä pedagogiikka painottuu.

Osallistumista varhaiskasvatukseen on onnistuttu nostamaan viimeisten vuosien aikana, mutta osallistumisasteen alueellinen vaihtelu on suurta vaihdellen noin 60–80 prosentin välillä. Laaja osallistuminen ja laadukas palvelutarjonta mahdollistavat myös vanhempien työssäkäynnin, mikä on työelämän tasa-arvon kannalta keskeistä ja nykyisessä osaajapulassa välttämätöntä. Erityistä huomiota on myös pyrittävä kiinnittämään siihen, että maahanmuuttajataustaiset lapset osallistuisivat yhä enemmän varhaiskasvatukseen.

Varhaiskasvatus on lapsen oppimisen ja yhdenvertaisuuden kannalta merkittävää, mutta vain silloin, jos se on laadukasta. Keskeisiä laadun osatekijöitä ovat henkilöstön ja lasten välinen suhdeluku sekä henkilöstön osaamistaso, jotka mahdollistavat pedagogisen toiminnan. Laadukas varhaiskasvatus edellyttää riittäviä resursseja. Tämän takia varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoitus on vakiinnutettava.

Kokoomus on sitoutunut varhaiskasvatuslaissa asetettuihin tavoitteisiin, jotta varhaiskasvatuksen laatua voidaan edelleen parantaa. Uuden lain myötä pedagogiikka painottuu varhaiskasvatuksessa aiempaa enemmän. Lain edellyttämä henkilöstön riittävyys varmistetaan koulutusmääriä nostamalla sekä kehittämällä työolosuhteita.

Palvelusetelin käyttö on yleistynyt viime vuosina ja noin 13 % lapsista osallistuu palvelusetelillä järjestettyyn varhaiskasvatukseen. Palveluseteliä säädellään sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön kautta, vaikka varhaiskasvatus on jo pitkään ollut osa koulutusjärjestelmää. Kunnat tekevät hyvin erilaisia ratkaisuja, mikä asettaa perheet eriarvoiseen asemaan. Palvelusetelin kansallinen sääntely kaipaa uudistamista.

Kokoomuksen ehdotukset:

- Nostetaan varhaiskasvatuksen osallistumisastetta kohti Pohjoismaista tasoa. Tehdään toimenpiteitä, joilla entistä useampi maahanmuuttajataustainen lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen. Tavoitellaan varhaiskasvatuksen maksuttomuutta.
- Varmistetaan työrauha varhaiskasvatuksessa ja järjestäjien mahdollisuus toimeenpanna uuden varhaiskasvatuslain tavoitteet.
- Vahvistetaan varhaiskasvatuksen laatua vakiinnuttamalla varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvorahoituksen määrärahataso.
- Tuodaan lisää kielten oppimista leikin keinoin varhaiskasvatukseen vahvistamalla kielikylpypedagogiikan hyödyntämistä.
- Varhaiskasvatuslain kelpoisuusvaatimuksista pidetään kiinni ja varmistetaan kehitys, jolla opettajien määrä saavuttaa lain mukaiset vaatimukset siirtymäajan puitteissa.
- Varhaiskasvatuksen opettajien aloituspaikkoja nostetaan merkittävästi, jotta varhaiskasvatuslain tavoitteet saavutetaan siirtymäajan puitteissa. Huomiota kiinnitetään erityisesti kasvavien kaupunkiseutujen tarpeeseen.
- Jo varhaiskasvatusalalla työskenteleville lisätään muuntokoulutusta, jotta yhä useammalla ammatillisella olisi mahdollisuus saavuttaa varhaiskasvatuslain edellyttämä kelpoisuus.
- Uudistetaan varhaiskasvatuksen palvelusetelimalli, jotta se turvaa nykyistä paremmin perheiden valinnanvapautta ja yhdenvertaisuutta. Samassa yhteydessä arvioidaan myös lasten hoidon tukien toimivuutta (yksityisen hoidon tuki, kotihoidontuki).
- Yliopistollinen harjoittelumahdollisuus tuodaan varhaiskasvatuksen opettajaopiskelijoiden käyttöön. Mahdollistetaan yliopistollisten harjoittelupäiväkotien perustaminen suoraan yliopiston yhteyteen.

2. ESI- JA PERUSOPETUKSESTA VAHVEMPI ALKU KOULUPOLULLE

Oppimistulokset ovat laskeneet jo vuodesta 2006 saakka. Tuoreen OECD:n raportin mukaan Suomessa koulutustason lasku on jatkunut ja olemme pudonneet keskikastiin.

Perusopetusta on kehitetty sirpalemaisesti hankerahoituksella, mikä on uuvuttanut niin hallinnon kuin opettajat.

Tulevaisuudessa on keskityttävä perustaitojen ja -valmiuksien parantamiseen ja siirryttävä vakaaseen perusrahoitukseen. Jokaisella peruskoulun päättävällä nuorella on oltava riittävät perustiedot ja -taidot toisen asteen opintoihin. Jos perusta ei ole kunnossa, on siihen haastavampaa myöhemmässä vaiheessa puuttua. Panostetaan perustaitojen oppimiseen antamalla lisää aikaa opettajille ja oppilaille. Tämä tarkoittaa enemmän opetusta ja oppilaiden kohtaamista arjessa. Opettajille, koulunkäynnin ohjaajille sekä muulle henkilökunnalle on turvattava työrauha, jotta he voivat keskittyä tärkeimpään tehtäväänsä – lasten ja nuorten opetukseen sekä kasvun ja kehityksen tukemiseen.

Kokoomus haluaa vakiinnuttaa perusopetuksen laadun ja tasa-arvon vahvistamiseen tarkoitetut määrärahat. Tällä vahvistetaan perusopetuksen laatua sekä tasoitetaan oppimiseroja.

Kokoomus on sitoutunut siihen, että oppimisen tukea on tarjolla yksilöllisesti ja oppilaan tarpeita vastaavasti. Tuen keinovalikoiman on oltava laaja siten, että myös tarpeellinen pienryhmäopetus on mahdollista.

Vieraskielisten lasten määrän kasvu on huomioitava osana perusopetuksen kehittämistä.

Maahanmuuttajataustaisten lasten oppimismahdollisuudet varhaiskasvatuksesta aina korkeimpaan koulutukseen on varmistettava. S2 (suomi toisena äidinkielenä) opetuksen toimivuutta on arvioitava. Lisäksi tulisi mahdollistaa valmistavan opetuksen jatkuminen kahteen vuoteen tilanteessa, jossa se arvioidaan tarpeelliseksi.

Kokoomuksen ehdotukset:

- Toteutetaan kaksivuotinen esiopetus.
- Vahvistetaan perusopetuksen laatua vakiinnuttamalla laatu- ja tasa-arvorahoituksen määrärahataso.
- Perusopetuksen alakoulun opetukseen tuodaan enemmän aikaa perustaitojen oppimiseen lisäämällä vuosiviikkotunteja 2–3 tunnilla. Näin lisätään annettavaa opetusta. Lisäykset jätetään toteutettavaksi paikallisin päätöksin.
- Vahvistamme perusopetusta ja annamme ”osaamistakuun”. Valtakunnallisesti määritellään tiettyjen taitotasojen yhdenmukaiset osaamisen arviointikriteerit ja varmistetaan perustaitojen vähimmäistason osaaminen, mikä on edellytys peruskoulun päättämiseksi.
- Jatketaan kielten opetuksen varhentamista yhdenvertaisemman kielen opetuksen mahdollistamiseksi. Aloitetaan A2-kieli 3. vuosiluokalta.
- Uudistetaan kolmiportainen tuki. Oppilas olisi oikeutettu tukiopetukseen, osa-aikaiseen ja kokoaikaiseen tukeen. Sellaisille lapsille ja nuorille, joilla on erityistä tarvetta pienryhmä- tai pienluokkaopetukseen, tulee tämä mahdollisuus turvata ja näin antaa kaikille parhaat edellytykset sosiaalisuuden kehittymiseen ja motivoituneeseen oppimiseen.
- Jokaisessa kunnassa toteutetaan joustavaa perusopetusta, jotta kaikki saavuttavat peruskoulussa riittävät tiedot ja taidot. Myös opinnoissaan hyvin menestyvien oppilaiden yksilölliset tarpeet on huomioitava.
- Opintojen aikaista ohjausta vahvistetaan siten, että oppilaita kannustetaan erityisesti hakeutumaan aloille, joihin heillä on motivaatiota ja opintomenestystä. Puretaan sukupuolittuneita ohjauskäytänteitä.
- Laajennetaan digitaalisten ratkaisujen hyödyntämismahdollisuuksia perusopetuksessa esimerkiksi valinnaisten aineiden kuten harvinaisempien kielten opetuksessa.
- Tulevaisuuden kunta on ennen kaikkea sivistyskunta. Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen on jatkossakin säilyttävä kuntien lakisääteisinä tehtävinä. Siirtoa hyvinvointialueille ei pidä tehdä.
- Kunnille asetetaan koulutuksen laatuun ja saavutettavuuteen sekä väestöpohjaan perustuvia kriteerejä, kasvatus- ja koulutuspalveluiden laadun turvaamiseksi. Monet kunnat eivät enää suoriudu riittävällä tavalla, eivätkä sivistykselliset oikeudet näin ollen toteudu yhdenvertaisesti.
- Oppilas- ja opiskeluhoitolaki uudistetaan koulujen ja oppilaitosten arkea tukevaksi ja varmistetaan yhteistyön toimivuus hyvinvointialueiden kanssa. Varmistetaan lainsäädännöllä, että opiskeluhoillon henkilöstö voi antaa oppilaalle hänen tarvitsevansa hoidon. Opiskeluhoillon siirtoa hyvinvointialueille on arvioitava ja tarvittaessa palautettava järjestämisvastuu kunnille.

3. LUKION LAAJA-ALAISELLA YLEISSIVISTYKSELLÄ KOHTI TULEVAISUUDEN HAASTEITA

Lukiouudistus toteutettiin onnistuneesti viime vaalikaudella. Uudistuksen myötä opiskelijoille säädettiin oikeus erityisopetukseen. Lisäksi mahdollistettiin ylioppilaskokeiden rajaton uusiminen. Lukiokoulutuksen uudet opetussuunnitelmat on otettu käyttöön viime vuoden elokuussa.

Lukiolaisten hyvinvointi on iso huolenaihe, sillä vuoden 2022 Lukiolaisbarometrin mukaan noin kolmasosa opiskelijoista kokee tarvitsevänsä enemmän tukea opiskeluun. Jopa 62 prosenttia lukiolaisista kokee, että opiskelu on henkisesti raskasta. Opetukseen ja suoritusten arviointiin ollaan silti hyvin tyytyväisiä.

Lukiokoulutuksessa on panostettava- opintojen ohjaukseen ja moniammatilliseen tukeen siten, että kenenkään koulutus ei keskeytyisi, vaan oppilas saa tarvitsemansa tuen siirtyäkseen koulupolulla eteenpäin. Tukea on kohdistettava erityisesti niille nuorille, jotka ovat vaarassa jäädä jälkeen opetuksessa. Ennen kaikkea tarvitsemme toimenpiteitä jo peruskoulun aikana, jotta perusta jatko-opinnoille on vahva.

Kokoomuksen ehdotukset:

- Lukiokoulutusta kehitetään omana koulutusmuotonaan keskittyen varmistamaan jo tehtyjen uudistusten laadukas toteutuminen.
- Varmistetaan lukiokoulutuksen saavutettavuus kaikkialla Suomessa. Uudistetaan lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmä. Korvataan rahoitusjärjestelmässä pienten lukiodien lisä tukemalla saavutettavuutta.
- Lukiolaisten hyvinvointia on tuettava, tukiopetus kirjattava lakiin sekä varmistettava riittävä ohjaus, erityisopetus ja opiskeluhoolto.
- Toteutetaan ylioppilastutkinnon sisällöllinen ja tekninen kehittäminen, joka sisältää Abitti-koejärjestelmän uudistamisen. Toteutetaan mahdollisuus korvata yksi ylioppilastutkinnon koe suorittamalla taito- tai taideaineen lukiodiplomi, mitä voidaan jatkossa hyödyntää myös korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.
- Jatketaan ylioppilastutkinnon kehittämistä siten, että se mahdollistaa korkeakouluihin pääsyn yhtenä merkittävänä väylänä.
- Mahdollistetaan englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen.
- Kehitetään lukiokoulutukselle opiskelijapalautejärjestelmä, jonka tuloksia hyödynnetään lukiokoulutuksen kehittämisessä.

4. KOHTI PAREMPAA AMMATILLISTA OSAAMISTA

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on varmistaa jokaiselle opiskelijalle riittävät ammatilliset ja sivistykselliset valmiudet siirtyä opintojen jälkeen työelämään. Ammatillisen koulutuksen reformilla lisättiin työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja varmistettiin opintojen henkilökohtaistaminen, jotta opiskelijoiden tarpeet voidaan huomioida paremmin.

Ammatillisen koulutuksen haasteena on riittävän ja laadukkaan opetuksen ja ohjauksen varmistaminen kaikille opiskelijoille, jotta jokaisella nuorella on mahdollisuus suorittaa toisen asteen tutkinto. Toinen haaste on koulutuksen heikko vastaavuus työelämän tarpeisiin. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneista useampi kuin joka kymmenes jää valmistumisensa jälkeen työttömäksi. Aikuisille suunnattu ammatillinen koulutus painottuu pitkäkestoiseen perustutkintokoulutukseen, mikä rajoittaa koulutukseen osallistuvien määrää.

Koulutuksen keskeyttämistä toisella asteella on vähennettävä määrätietoisesti. Jokaisella toiselle asteelle tulevalla on oltava opiskelun taidot, motivaatio ja kokemus oman alan löytämisestä. Varmistetaan, että jokainen opiskelija saa ansaitsemansa ja lain edellyttämät henkilökohtaiset suunnitelmat. Tavoitteena ei voi olla vähempää kuin se, että koko ikäluokka suorittaa toisen asteen tutkinnon.

Kokoomuksen ehdotukset:

- Varmistetaan riittävän opetuksen ja ohjauksen määrä opiskelijoille ammatillisessa koulutuksessa. Kannustetaan valmistuneita opiskelijoita hakeutumaan myös korkea-asteen opintoihin.
- Turvataan tukea tarvitsevien nuorten toisen asteen ammatillinen koulutus ammatillisissa erityisoppilaitoksissa. Kirjataan lainsäädäntöön oikeus erityis- ja tukiopetukseen. Toteutetaan jälkiohjausvelvoite, jotta ammattiin valmistuneilla on yhtäläinen oikeus opinto-ohjaukseen opintojen päättymisen jälkeen kuin lukiolaisilla.
- Arvioidaan ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää. Tavoitteena on nykyistä selkeämmin työelämän tarpeisiin vastaava ammatillisen koulutuksen tarjonta. Kehitetään rahoitusjärjestelmää kannustamaan koulutuksen järjestäjiä varmistamaan, että opiskelijat suorittavat tutkinnot sekä työllistyvät tutkinnon suorittamisen jälkeen.
- Jatketaan ammatillisen koulutuksen kehittämistä osaamisperustaisuuden pohjalta ja vahvassa yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Ammatillisen koulutuksen tavoitteena tulee olla auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisussa. Aloituspaikkajaon tulee vastata työelämän tarpeisiin.
- Helpotetaan englanninkielisten koulutusten järjestämis lupien myöntämistä. Kehitetään polkuja kansainvälisestä koulutuksesta työelämään ja tuetaan suomen kielen oppimista sen aikana.
- Avataan ammatillisen koulutuksen järjestäjille mahdollisuuden myydä tutkintoon johtavaa koulutusta markkinoilla (tilauskoulutus).
- Lisätään työnantajien tietoisuutta ammatillisen koulutuksen reformin tuomista mahdollisuuksista kuten koulutussopimuksen käytöstä sekä oppisopimuskoulutuksen joustavoittamisesta.

5. YLIOPISTOT RATKAISEMASSA AIKAMME SUURIA KYSYMYKSIÄ

Korkeakoulujärjestelmämme perustuu jatkossakin duaalimalliin eli yliopistojen sekä ammattikorkeakoulujen järjestämään koulutukseen. Molemmilla koulutusmuodoilla on oma keskeinen tehtävänsä osana koulutusjärjestelmäämme.

Yliopistojen haasteena on löytää uusia ratkaisuja aikamme suuriin kysymyksiin. Vihreä siirtymä, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, digitalisaatio ja väestön muutos vaativat uudenlaisia ratkaisuja, joita on mahdotonta synnyttää ilman huippuluokan tutkimusta.

Suomalaisten yliopistojen tehtävänä on maailman kovimman tiedehuipun tavoittelu. Vain riittävän korkealaatuiset, suuret ja uniikit osaamiskeskittymät houkuttelevat kansainvälisiä investointeja ja kansainvälisiä osaajia. Monet kilpailijamaamme ovat tehneet strategisen valinnan korkealaatuisiin osaamiskeskittymiin tehtävistä panostuksista, ja kilpailu tieteen kentällä on kovaa. Näistä osaamiskeskittymistä uusin tieto, tutkimustulokset ja osaaminen leviävät koko yhteiskuntaan. Suomalaisen yliopistokentän julkinen resurssointi on nostettava vähintään pohjoismaisten verrokkien tasolle sekä palattava selkeiden profiilien rakentamiseen.

Yliopistojen ja elinkeinoelämän välistä yhteistyötä on vahvistettava. Työelämän osaamistarpeet kasvavat ja merkittävin kasvupotentiaali on kaikkein tuottavimmissa työpaikoissa. Olemme sitoutuneita siihen, että vähintään puolet nuorista ikäluokista suorittaisi korkeakoulututkinnon vuoteen 2030 mennessä. Samaan aikaan suomalaisten nuorten koulutustaso polkee paikallaan ja muissa teollisuusmaissa koulutustaso nousee harppauksin. Ikäluokkien pieneneminen ei näy vielä korkeakouluissa, mutta työikäisen väestön väheneminen lisää tarvetta kansainvälisten opiskelijoiden määrän merkittävään lisäämiseen. Samanaikaisesti jatkuvan oppimisen tarve jo työelämässä olevilla on suuressa kasvussa, mikä myös vaatii paljon yliopistoilta.

Kokoomus on vahvasti sitoutunut Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030 -työn tavoitteisiin niin korkea-asteen suorittaneiden nuorten aikuisten määrän kasvattamiseen 50 prosenttiin kuin TKI-rahoituksen nostoon 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. TKI-rahoituksesta reilu puolet on tutkimustyötä, jota tekemään tarvitaan merkittävä määrä lisää osaajia. TKI-rahoituksen tavoitetason saavuttaminen edellyttää merkittäviä lisäpanostuksia korkeakouluissa tapahtuvaan opetukseen niin tutkinto-opetuksessa kuin erilaisissa jatkuvan oppimisen muodoissa.

Lisäksi on muistettava, että opetuksen lisäysten ohella myös tutkimukseen on panostettava, sillä on entistä tärkeämpää, että kaikki opetus perustuu uusimpaan, tutkittuun tietoon, joka välittyy mahdollisimman nopeasti myös elinkeinoelämän käyttöön.

Kokoomuksen ehdotukset:

- Nostetaan nuorten ikäluokkien koulutustasoa helpottamalla ilman opiskelupaikkaa tai korkeakoulututkintoa olevien pääsemistä korkeakoulutukseen. Seurataan säännöllisesti koulutuksen laatua ja läpäisyä sekä valmistuneiden työllistymistä.
- Kasvatetaan yliopistojen aloituspaikkamääriä pysyvällä määrärahalla, jotta etenemme kohti 2030 tavoitetta korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden osalta.
- Laajennetaan tutkintoa pienempien osaamiskokonaisuuksien tarjontaa. Tällöin osaamisen päivittäminen ei edellyttäisi kokonaan uuden tutkinnon suorittamista alusta alkaen.
- Luodaan korkeakouluille taloudelliset kannusteet kasvattaa kansainvälisten opiskelijoiden määrää. Parannetaan kv-opiskelijoiden valmiuksia ja mahdollisuuksia työllistyä Suomeen.
- Pääomitetään yliopistoja ja rahoitetaan uusia tutkimusinfrastruktuureja valtion omaisuuden myyntituotoilla.
- Luodaan yliopistoille kannusteita jatkuvan oppimisen tarjonnan laajentamiselle. Kootaan jatkuvalle oppimiselle riittävä rahoituspohja, joka koostuu julkisista, oppijoiden omista ja työnantajien resursseista samalla lisäten markkinalähtöisyyttä ja poistaen esteitä yksityisen rahoituksen kasvulle.
- Tuetaan yliopistojen profiloitumista omille vahvuusaloilleen.
- Ennakoidaan valtion budjetissa EU-ohjelmien kansalliset omavastuurahoitusten tarpeet ja varmistetaan niin, että Suomi toimii aktiivisena kumppanina ja edelläkävijänä vihreän ja digitaalisen siirtymän eurooppalaisessa toteutuksessa. Näin osaltaan voidaan vahvistaa elinkeinoelämän kilpailukykyä.

6. VAIKUTTAVAMPAA AMMATTIKORKEAKOULUTUSTA

Ammattikorkeakoulujen haasteena on vastata työelämän nopeasti uudistuviin osaamistarpeisiin, tukea yritysten uudistumista ja nostaa väestön osaamis- ja koulutustasoa. Ammattikorkeakouluilla on tärkeä rooli alueiden elinvoiman kehittäjänä ja työ- ja elinkeinoelämän uudistajana.

Ammattikorkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen välinen yhteys ei ole riittävän vahva. Työelämässä on valtava pula osaajista. Ammattikorkeakoulujen tutkintokoulutuksella on tärkeä rooli väestön koulutustason nostamisessa, mutta akuutteihin osaajatarpeisiin vastaamiseksi tarvitaan nopeammin vaikuttavia toimia. Kasvava maahanmuutto vaatii uusia toimia tulijoiden osaamisen tunnistamiseksi ja suomalaisille työmarkkinoille tarvittavan osaamisen varmistamiseksi.

Kokoomus on vahvasti sitoutunut Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030 -työn tavoitteisiin. Olemme sitoutuneita niin TKI-rahoituksen 4 prosentin BKT-tavoitteeseen kuin siihen, että vähintään puolet nuorista ikäluokista suorittaisi korkeakoulututkinnon vuoteen 2030 mennessä. TKI-rahoituksen tavoitetaso saavuttaminen edellyttää merkittäviä lisäpanostuksia korkeakouluissa tapahtuvaan opetukseen niin tutkinto-opetuksessa kuin erilaisissa jatkuvan oppimisen muodoissa.

Kokoomuksen ehdotukset:

- Nostetaan nuorten ikäluokkien koulutustasoa helpottamalla ilman opiskelupaikkaa olevien pääsemistä korkeakoulutukseen. Seurataan säännöllisesti koulutuksen laatua ja läpäisyä sekä valmistuneiden työllistymistä.
- Kehitetään ammattikorkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjontaa vastaamaan uusiin ja nouseviin osaamistarpeisiin.
- Kasvatetaan ammattikorkeakoulujen aloituspaikkamääriä pysyvällä määrärahalla, jotta etenemme kohti 2030 tavoitetta korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden osalta.
- Lisätään jatkuvan oppimisen tarjonnan markkinalähtöisyyttä ja poistetaan esteitä yksityisen rahoituksen kasvattamiselta.
- Ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnalle luodaan ennakoitavat ja pysyvät rahoitusjärjestelmät.
- Lisätään kansainvälisten opiskelijoiden määrää ja parannetaan heidän valmiuksiaan työllistyä Suomeen.
- Vahvistetaan ammattikorkeakoulujen roolia maahanmuuttajien osaamisen tunnistamisessa ja osaamisen lisäämisessä.

7. KORKEATASOINEN OPETTAJANKOULUTUS ON VAHVUUTEMME TULEVAISUUDESSAKIN

Suomalaisen koulutusjärjestelmän ehdoton vahvuus on korkeasti koulutetut opettajat. Viime aikoina on alkanut esiintyä huolestuttavaa kehityskulkua sen suhteen, että yhä useampi opettaja harkitsee alanvaihtoa. Opetusalan veto- ja pitovoimasta on syytä olla huolissaan ja ottaa tilanne vakavasti.

Opettajien on voitava keskittyä perustehtäviinsä. Tämä edellyttää, että heitä ei kuormiteta ylimääräisillä hankkeilla tai liiallisella byrokratialla. Koulutusjärjestelmän kehitystyötä on tehtävä yhdessä opettajien kanssa.

Maailman parhaille opettajille on annettava työrauha. Kokoomus haluaa varmistaa, että opettajien kelpoisuusvaatimukset säilyvät vähintään nykytasolla. Lisäksi on jatkettava viime kaudella käynnistettyä työtä opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen kehittämistä.

Kokoomus esittää:

- Opettajien kelpoisuusvaatimukset säilytetään vähintään nykytasolla. Pitkällä aikavälillä varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuden tulisi edellyttää kasvatustieteen maisterin tutkintoa.
- Opettajankoulutusfoorumin toiminta vakiinnutetaan. Opetusalan vetovoimatekijät on selvitettävä valtakunnallisesti, jotta voidaan tehdä toimenpiteitä alan houkuttelevuuden vahvistamiseksi
- Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen kehittämistä on määrätietoisesti jatkettava. Jokaisella opettajalla on oltava mahdollisuus oman osaamisen päivittämiseen ja kehittämiseen läpi työuran. Säädetään lakisääteinen oikeus täydennyskoulutukseen
- Parannetaan suunnitelmallisesti opetushenkilöstön digitaalista osaamista tukemalla opettajien perus- ja täydennyskoulutusta ml. digitutortoiminta niin, että opetushenkilöstö osaa hyödyntää digitaalisia ratkaisuja (ml. analytiikkatyökalut pedagogisesti järkevällä tavalla huomioiden uudenlaiset tavat rakentaa yhteisöllisyyttä.)

8. VAHVISTETAAN TAITEEN PERUSOPETUKSEN SAAVUTETTAVUUTTA

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti.

Opetus kehittää taiteenalalle ominaista osaamista ja antaa valmiuksia hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Taiteen perusopetus luo edellytyksiä taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiseksi Suomessa. Taiteen perusopetuksen tehtävää toteutetaan yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Taiteen perusopetus on osa koulutusjärjestelmää ja sitä ohjataan oman lainsäädännön, opetussuunnitelman perusteiden ja rahoituksen kautta. Taiteen perusopetusta voi järjestää kunta tai opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvalla kuntayhtymä, rekisteröity yhteisö tai säätiö. Opetettavia taiteenaloja on yhdeksän: arkkitehtuuri, kuvataide, käsityö, mediataiteet, musiikki, sanataide, sirkustaide, teatteritaide ja tanssi.

Kokoomuksen ehdotukset:

- Selvitetään taiteen perusopetusta säätelevän lain uudistamistarpeet
- Taiteen perusopetuksen rahoitus turvataan ja selvitetään mahdollisuudet lisätä järjestämislupia koulutuksen saavutettavuuden parantamiseksi
- Tuetaan taiteen perusopetuksen järjestäjiä niiden laatutyössä.

9. RATKAISUJA OSAAJAPULAAN

Suomen menestymisen edellytyksenä on osaavan työvoiman saatavuus ja työttömien määrän vähäisyys. Väestön ikääntyminen näkyy osaajien ja työvoiman tarpeen heikossa kohtaannossa, joka jo jarruttaa Suomen taloutta. Yrityksillä on rekrytointihaasteita lähes kaikilla toimialoilla ja kaikissa maakunnissa.

Julkisten palveluiden osalta Laadukkaiden sosiaali- ja terveystalveluiden sekä varhaiskasvatuksen saatavuus on jo vaarantunut. Myös opetusala uhkaa osaajapula. Koulutukseen perustuvia ammattisuoia ja pätevyysvaatimuksia tulee tarkastella kriittisesti ja arvioida tilanteita yksilöiden osaamisen perusteella. Haaste osaajapulaan ei ole pelkästään koulutuspoliittinen kysymys, vaan laajempi eri politiikan lohkoja koskeva ongelma.

Osaajapulaan haetaan ratkaisuja myös vapaan sivistystyön keinoin. Jatkossakin on tärkeää huolehtia vapaan sivistystyön mahdollisuuksista toteuttaa tärkeää tehtäväänsä kaikkien saamiseksi koulutuksen pariin järjestämällä oppimisvalmiuksia ja elämänhallintaa parantavia opintoja, perustaitojen oppimista, maahanmuuttajakoulutusta ja vammaisten koulutusta. Ratkaisujen löytäminen edellyttää politiikkasektoreiden välistä yhteistyötä sekä digitalisaation hyödyntämistä.

Kokoomuksen ehdotukset:

- Koulutusmääriä on työvoimapulasta kärsivillä aloilla edelleen kasvatettava voimakkaasti. Erilaiset muunto- ja täydennyskoulutusväylät on hyödynnettävä täysimääräisesti. Lisäyksille on turvattava myös riittävä rahoitus.
- Laajennetaan Talent Boost -ohjelmaa laajemmaksi maahanmuutto-ohjelmaksi, jonka kautta korkeakoulut ja ammatillinen koulutus tukevat työnantajia kansainvälisessä rekrytoinnissa. Ohjelman puitteissa vahvistetaan Suomessa vaadittavan ammattipätevyyden ja kansalliskielten koulutusta erityisesti työvoimapula-aloilla. Vakinaistetaan projekteissa kehitetyt ulkomaille koulutettujen sairaanhoitajien pätevöittämisskoulutusten toimintamallit osaksi ammattikorkeakoulujen perustoimintaa. Laajennetaan pätevyitysmiskoulutuksia myös muille aloille.
- Nopeutetaan ja kehitetään entisestään kansainvälisten osaajien lupa- ja asettumisprosesseja, jotta osaajat saadaan mahdollisimman sujuvasti Suomeen ja koulutukseen tai töihin. Lisäksi kehitetään ulkomaalaisen tunnistamiseen liittyviä käytänteitä nykyistä laaja alaisemman etäasioinnin mahdollistamiseksi.
- Osana ulkomaisen työvoiman houkuttelua tuetaan perheiden kotoutumista lisäämällä mahdollisuuksia englanninkieliseen varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja toisen asteen koulutukseen. Samalla tuetaan kieli- ja kulttuuritietoisien koulutuksen laajentamista myös lukiokoulutuksessa.
- Maahan muuttavien ja jo muuttaneiden suomen / ruotsin kielen opettaminen vaatii remontin, joka ulottuu kaikille koulutusasteille. Samalla on varmistettava, että kielenopetus integroituu nykyistä paremmin työmarkkinoille tai jatko-opintoihin valmistavaan koulutukseen.
- Julkisesti rahoitetun jatkuvan oppimisen tarjonnan perustana ovat yliopistot, ammattikorkeakoulut, ammatilliset oppilaitokset ja vapaan sivistystyön toimijat, joiden koulutustarjontaa tulee ohjata aloille, joilla työllisyys on voimakasta ja joita uhkaa työvoimapula. Työelämän nopeisiin muutoksiin vastaamiseksi tarvitaan yhdessä työnantajien kanssa järjestettäviä tutkintoa lyhyempiä koulutuksia.
- Hyödynnetään digitalisaation ja tekoälyn mahdollisuuksia koulutustarpeiden ennakoinnissa ja uusien aloituspaikkojen kohdentamisessa.